

© *Петінова О. Б.*

3. Белинская Е. Стратегии самопрезентации в Интернет и их связь с реальной идентичностью / Е. Белинская, А. Жичкина // [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://flogiston.ru/projects/articles/strategy.shtml>
4. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Дениел Белл. — М.: Academia, 2004. — 788 с.
5. Войскунский А. Метафоры Интернета / А. Войскунский // В.ф. — 2001. — №11. — С. 64 — 79.
6. Деструктивные психотехники / [ред. Митрофанова И.]. — С-Пб.: Экслибрис, 2002. — 224 с.
7. Жичкина А. Социально-психологические аспекты общения в Интернете // [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://flogiston.ru/projects/articles/refinf.shtml>
8. Иванов Д. Виртуализация общества. Версия 2.0. / Дмитрий Иванов. — СПб.: «Петербургское Востоковедение», 2002. — 224 с.
9. Информационное общество/ [сост. Лактионов А.]. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2004. — 507 с. — (Philosophy).
10. Кастельс М. Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель / М. Кастельс, П. Химанен. — М.: Логос, 2002. — 224 с.
11. Лем С. Сумма технологий / Станислав Лем. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. — 668 с. — (Philosophy).
12. Пиаже Ж. Психология интеллекта / Жан Пиаже [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.koob.ru/piaget/psychology_intellect

Петінова О. Б. — кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології державного закладу «Південноукраїнській національній педагогічній університет імені К.Д.Ушинського».

УДК: 371.01+165.0

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ В ОСВІТІ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА

У статті автор приділяє увагу аналізу глобалізації як фактору найважливіших змін у вищій освіті, які пов'язані з проблемами доступу до одержання вищої освіти в різних регіонах світу, увагою до якості вищої освіти, інтеграції в міжнародне співробітництво.

Ключові слова: *глобалізація, вища освіта, зміни, якість освіти, інформаційні технології, транснаціональні корпорації, ринкові відносини в системі вищої освіти, стандартизація, доступ до одержання вищої освіти, європейська інтеграція в сфері освіти.*

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИИ КАК ФИЛОСОФСКАЯ ПРОБЛЕМА

В статье автор уделяет внимание глобализации как фактору важнейших изменений в высшем образовании, которые связаны с проблемами доступа к получению высшего образования в разных регионах мира. В статье прослеживаются отдельные проявления глобализации, в частности, распространение рыночных отношений, расширение использования сети Интернет, информационных технологий и т.п.

Ключевые слова: *глобализация, высшее образование, изменения, качество образования, информационные технологии, транснациональные корпорации, рыночные отношения в системе высшего образования, стандартизация, доступ к получению высшего образования, европейская интеграция в сфере образования.*

GLOBALIZATION IN EDUCATION AS PHILOSOPHICAL PROBLEM

Author pays attention to analysis of the globalization as a factor of the most important changes in higher education, which are related to the problems of access to the receiving of higher education in different regions of the world, attention to the quality of higher education, integration into international cooperation.

Keywords: *globalization, higher education, changes, quality of education, information technology, transnational corporations, market relations in the system of higher education, standardization, access to higher education, European integration in education.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Історія розвитку суспільства пов'язана з механізмами його руху до економічного, морального, інтелектуального, культурного прогресу. Освіта XXI століття виступає як конструктивна установка в умовах масової індивідуалізації соціуму, її модернізація повинна охопити в цілісному вигляді всі три часові прояви – минуле, сьогоднішнє і майбутнє. Освіта в світі набуває досить високого статусу в рамках загальнодержавної політики, це пов'язано як і з нагромадженням інформації в різних сферах життєдіяльності особистості, і, безпосередньо, з зовнішніми змінами в суспільстві – новими культурними тенденціями, новими економічними орієнтирами. Економічна сфера життя суспільства і освіта дуже тісно пов'язані між собою, і цей зв'язок представляє поле для комплексного міждисциплінарного осмислення тих тенденцій, які відбуваються в сучасній Україні і торкаються глобалізаційних трансформаційних процесів у всіх сферах життя. Освіта в глобалізованому світі залежить від якості державної економічної політики. Держава разом з бізнесом і суспільством у цілому повинні чітко сформулювати її цілі та пріоритети для створення сприятливих умов підготовки фахівців, які будуть плідно працювати на благо країни, що сприятиме досягненню найважливішої мети – забезпеченню стійкого довгострокового підвищення добробуту населення.

Метою статті є філософське осмислення конструктивних та деструктивних наслідків глобалізації в освіті.

Аналіз досліджень і публікацій. У вітчизняній та зарубіжній філософсько-педагогічній науці останнього десятиріччя широко представлені дискусії щодо розв'язання проблем відповідності освіти вимогам суспільства, яке перебуває під впливом процесів глобалізації. Зокрема, до цього питання звертаються такі науковці як В.Андрущенко, С.Болл, Н. Бурбулес, Е. Гідденс. Значна кількість праць українських дослідників (Л.Горбунова, І.Добронравова, І.Єршова-Бабенко, В.Кизима, Н.Кочубей, Н.Кіященко, В.Цикін, В.Шевченко) присвячена постнеокласичним трансформаціям освіти та впливу синергетичних ідей на модернізацію сучасної системи освіти. Соціальні прояви феномену відчуження та їх зв'язок з процесами глобалізації в Україні досліджуються в працях О. Білоруса, Д. Лук'яненка, О. Льовкіної, А. Панаріна, В. Хороса.

Аналіз праць дослідників з цієї проблеми дозволив вітчизняному науковцю А. Сбруєвій говорити про виникнення явища "глобалізації освіти" як процесу конвергенції принципових засад освітньої політики національних держав у низці параметрів, зокрема, таких, як цілі та стратегії розвитку освіти, зміст освіти, способи та критерії оцінки ефективності освітніх систем та визначити головні аспекти впливу глобалізації на розвиток освітніх процесів, зокрема, політичний, економічний і культурний. Політичний аспект впливу глобалізації освіти визначається поширенням ідей неолібералізму на освітню політику значної сукупності держав. Економічний – полягає в її перетворенні на «предмет міжнародної торгівлі». Інструментом проникнення ринкових механізмів у сферу освіти стала розробка та введення в дію в рамках СОТ Генеральної угоди про торгівлю послугами. В основу угоди покладений принцип підтримки однаково сприятливих умов для експорту та імпорту послуг у всіх країнах – членах СОТ. Це означає, що Генеральна угода про торгівлю послугами відкриває нові можливості для інвестицій у сферу освіти, для отримання від неї прибутків та для інтернаціоналізації освіти [1, с. 137].

А.І.Кавалеров та В.А.Кавалеров приділяють увагу освіті у філософському дискурсі. Зокрема, зазначають, що в сучасному світі, в епоху інформатизації відбувається переосмислення відношення до освіти. Від звичайної передачі знань, їх засвоєння ми отримуємо нові цінності в цій сфері діяльності. В силу нового економічного відношення починають діяти ринкові закони, згідно яких освіта стає не просто етичною настановою, а значним економічним важелем діяльності держави та навіть всього суспільства. Як предмет економічного дійства освіта є складовою інформсоціуму та основою цивілізаційного розвитку [2, с.8].

Виклад основного матеріалу. Одним із найважливіших показників розвитку сучасного суспільства є процес глобалізації, наслідком якого стало загострення проблем взаємодії соціуму та навколишнього середовища. Глобалізація у більшості своїх проявів є не тільки специфічною формою ущільнення соціального і освітнього простору, а й процесом нелінійного розгортання соціальної творчості та життєтворчості індивідів. Зміна ідей, знань, технологій відбувається швидше, ніж зміна людського покоління. В умовах нестійкого розвитку суспільства постають гострі питання щодо факторів, які можуть вивести людство з такого стану. Як відповідь на нагальну потребу діяти в межах тих можливостей, якими людство реально володіє в цей час, з'явилася концепція сталого розвитку суспільства, яка стала не тільки важливою теорією, але й програмою практичних дій глобального і регіонального рівнів. Так як процес глобалізації повинен супроводжуватися інтелектуальним

розвитком суспільства, то одним з аспектів філософії сталого розвитку стала філософія глобальної освіти, яка покликана створити нову модель взаємодії педагога і учня та спрямована на розробку й впровадження нових педагогічних взаємин між суб'єктами освітнього процесу, що є одним із найважливіших завдань освіти в умовах глобалізації. Стрімкі соціально-політичні зміни останніх років, що посилюються глобалізаційними чинниками, далеко не завжди раціонально оцінюються. Замість зближення, взаєморозуміння та процвітання, це призводить до поглиблення протистоянь, посилення напруги, економічного розмежування як між різними державами світу, так і різними політичними угрупованнями всередині багатьох країн. Усе це сповна відчула освіта в Україні, яка опинилась на рубежі протистоянь між викликами глобалізації і внутрішніми політичними та економічними суперечностями, які відображаються на освітніх процесах.

У традиційних філософських засадах соціального розвитку освіта розглядається як процес передачі знань, навичок, досвіду, культури від покоління до покоління, при цьому акцентується увага на минулому, яке в процесі навчання передається сучасникам. Вирішувати глобальні й інші проблеми за допомогою такого роду освіти в умовах нелінійного розвитку постіндустріального суспільства практично неможливо.

Як стверджує відомий дослідник та один з авторів філософії сталого розвитку А.Урсул, освіта ізолюється від активної участі у антикризовій діяльності та не сприяє виживанню людства. У зв'язку з цим науковець обґрунтовує необхідність "випереджаючої" освіти, тобто освіти, що розвивається більш швидкими темпами в усіх відношеннях [3]. Така освіта, крім передачі знань, буде більш ефективно сприяти формуванню антикризових дій, що виведуть Україну на шлях сталого розвитку. Завдання освіти є особливо складним, оскільки потребує не лише подолання застарілих стереотипів у свідомості людей, а й формування нової системи світоглядних цінностей і орієнтацій, що передбачає високу відповідальність за збереження життя на планеті. Зміни, які відбуваються нині в природі й суспільстві, вимагають від освіти всебічного розкриття діалектичного принципу універсальної взаємозалежності й взаємозв'язку явищ дійсності.

Проблеми збереження національної, культурної, релігійної ідентичності в період глобалізації активно обговорюються науковцями й практиками, зокрема, в педагогічній освіті – системі професійної підготовки спеціалістів, причетних до навчання й виховання молодого покоління [4, с. 646]. Саме педагогічна освіта, окрім професійного становлення й спеціалізації в педагогічній діяльності, спрямована на соціально цінний розвиток особистості майбутнього педагога (фундаментальній загальнокультурній, моральній і громадянській зрілості), на якого покладається найважливіша місія формування молодого покоління нашої держави.

Ми вважаємо, що глобалізація освіти тісно пов'язана з інтернаціоналізацією. Зокрема, російський дослідник М. Канаєв підкреслює, що ці поняття взаємопов'язані, але принципово різняться між собою. Так, науковець відзначає, що інтернаціоналізація – це розширення двосторонніх та багатосторонніх зв'язків і контактів між навчальними закладами різних країн на основі рівноправного та взаємовигідного співробітництва. Її мета – підвищення ефективності освітньої й науково-дослідної роботи, в ідеалі доведення її до кращого світового рівня, розширення мобільності викладацького й учнівського (студентського) персоналу. У глобалізації ж не існує рівності. Натомість є підпорядкування освіти «інтересам могутніх іноземних транснаціональних корпорацій, які нав'язують свої стандарти навчання, свою мову спілкування, не враховуючи національні особливості, витісняють національну мову – носіїв самобутніх культур» [5, с. 26]. Історичні корені глобалізації пов'язані з процесом інтернаціоналізації, що з позиції окремих країн розвивається у двох протилежних напрямках – екстраверсивному та інтраверсивному. Так, розвиток «інтра-» означає, що освітні процеси відбуваються шляхом розширення та використання іноземних товарів, капіталу, послуг, технологій, інформації. Розвиток в напрямі «екстра-» характеризується переважною орієнтацією освіти країни на світовий ринок і глобальну експансію національних фірм у торгівлі та інвестиціях за кордоном та на міжнародних ринках. Глобалізація породжує надзвичайно складну ситуацію в освітньому просторі України, з глобалізацією пов'язане створення ринкових та позаринкових інститутів, зокрема прийняття нових законів, пов'язаних з освітою і формування нових організацій.

Генеza і розвиток культури, науки, освіти в умовах глобалізаційних процесів постає необхідною умовою життєдіяльності суспільства. У свою чергу, соціальна система є не просто зовнішнім середовищем, в якому особистість існує та засвоює результати продуктивної діяльності. Вона породжує інтелектуальне буття, детермінує дію його внутрішнього механізму та форми прояву, структурно-функціональної характеристики та динаміку поступу, духовності у різних формах. Наука,

мистецтво та освіта як соціально-духовні феномени впливають на характер і розвиток всіх складників соціально-економічного й політико-культурного простору. Тому шлях до виявлення соціальної детермінованості інтелектуального буття й пізнавальної діяльності в глобалізованому світі в сукупності всіх суспільних явищ і подій, слід прокладати через дослідження каналів, які іманентно та функціонально включаються у соціокультурну цілісність. Етап сучасного розвитку освіти в Україні можна охарактеризувати такими чинниками як відхід від тоталітарної уніфікації та стандартизації педагогічного процесу, пошуки нового в теорії та практиці навчання і виховання, інтенсивне переосмислення цінностей. Тому для цього процесу нехарактерна стихійність. Для сучасного етапу модернізації освіти в Україні характерною є наявність інноваційних процесів та їх широке застосування. Реформування системи освіти – одне із найважливіших завдань нашого часу, інструментом якого є інноваційна діяльність на всіх рівнях освіти.

Для реалізації цієї мети необхідно постійно оновлювати засоби і методи пізнавальної діяльності, що виокремлює як особливий феномен концепт інновації. Її актуальність в глобалізованому світі зумовлюється прогресом соціуму, основна ознака якого – постійне оновлення, що осмислює оточуючу дійсність, трансформує діяльність та вносить елементи новизни в парадигму освіти ХХІ століття. Спроможність особистості до продуктивної діяльності, до можливості адаптуватись в нових ринкових економічних умовах відповідно до своїх нагальних потреб дає їй можливість створити умови для змін і переходу до нового рівня у різних сферах соціокультурного буття. І, не можна не погодитись з В.Кременем, який зазначає, що завдяки нововведенням, інноваційній діяльності, свідомо орієнтованість на здобуття нового – знань, досвіду, економічних, політичних, культурних досягнень, а також специфічна налаштованість на інновацію є основною, сутнісною рисою прогресивного розвитку [6, с.18].

Розвиток сучасної України визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури: парламентаризм, права людини, права національних меншин, лібералізацію, свободу пересування, свободу отримання освіти будь-якого рівня та інше, що є невід'ємним атрибутом громадянського демократичного суспільства. Інтеграційні процеси в цьому напрямі полягають у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці та техніці, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків у ЄС. У кінцевому результаті такі кроки спрацюватимуть на підвищення в Україні європейської культурної ідентичності та інтеграцію до загального європейського інтелектуально-освітнього та науково-технічного середовища. Орієнтація на модернізацію в системі освіти України є способом усталення нових норм та напрямів в організації стратегії та перспектив розвитку освітньої системи України. Це дає можливість розробити нову платформу для нововведень в цій галузі. Такий підхід в освіті забезпечує реалізацію конституційних прав громадян на рівний доступ до якісної освіти, здійснює контроль за дотриманням Державного стандарту базової і повної середньої освіти й аналізує рівень освіченості підростаючого покоління. Проведення незалежного тестування створює умови рівного доступу до освіти для всіх, незалежно від матеріальних можливостей. Вирішує такі проблеми, як об'єктивність оцінювання, долає корупцію. Крім того, модернізує освіту і наближає її до європейських стандартів. Реформи в освіті в умовах глобалізації відкривають шлях для переорієнтації на ринкові умови, в рамках яких функціонує суспільство України. Так, дослідженнями Світового банку підтверджується, що вища освіта забезпечує формування потенціалу особистості і розвиток аналітичних навичок, а це сприяє просуванню національної економіки. Знання нині є одним із головних чинників виробництва, а накопичення і застосування знань набуває все більшого значення як головна конкурентна перевага країни. Таким чином, визнається, що в майбутньому і для держави, і для особистості все вирішуватиме рівень та якість освіти, обсяг і ступінь використання одержаних знань. Це положення зумовлене низкою об'єктивних умов, що впливають на сферу освіти в цілому і на ситуацію у вищій школі, зокрема. Серед них – зростання наукомістких виробництв; інтенсивне зростання обсягу наукової та технічної інформації; швидка зміна технологій, розвиток сфери досліджень, що здійснюється на стикові різних наук тощо [7, с.39].

Перераховані реалії сучасного життя є умовами для розвитку вищої освіти. Оскільки саме в ній відбувається завершення освітнього циклу і формується фахівець, то можна виділити деякі головні, узагальнені вимоги до підготовки сучасного фахівця: фундаментальні знання, які поєднуються з уміннями їх застосовувати в різних умовах професійної діяльності; вміння працювати як індивідуально, так і колективно; здатність швидко освоювати нові технології, мобільність, володіння навичками самоосвіти; здатність здійснювати творчу і дослідницьку діяльність; вміння адаптуватись до змін в ринковому середовищі.

У свою чергу, перераховані якості є провідними цілями й орієнтирами для побудови сучасної системи вищої освіти. Найбільш важливими питаннями розвитку вищої освіти в світі, як показала Всесвітня конференція ЮНЕСКО з вищої освіти, є її адекватність вимогам сучасності, якість і доступність. Дослідник О.Мещанінов наголошує, що нові горизонти розвитку вищої освіти пов'язані з технологіями, що сприяють створенню знань, управлінню ними, їх поширенню, доступу до них і контролю за їх засвоєнням. Розв'язання цих завдань вимагає зміни підходів до підготовки фахівців на вищому ступені освіти, використання нових моделей навчання [8, с. 376].

Отже, глобалізація загострила проблему доступу до одержання вищої освіти в різних регіонах світу, підсилила увагу до якості вищої освіти, інтеграції в міжнародне співробітництво. Вона була наслідком поширення ринкових відносин, розширення застосування мережі Інтернет, інформаційних технологій. Процеси глобалізації активно впливають на культурну сферу суспільства, у тому числі й на систему вищої освіти. Глобалізаційні процеси привели до загострення проблеми нерівності в доступі до одержання вищої освіти в різних регіонах світу. Вирішити глобальні проблеми сучасності і зберегти цивілізацію у планетарному масштабі сьогодні неможливо без підвищення рівня освіти всього населення Землі, без оволодіння сучасними досягненнями науки й техніки, оскільки для цього необхідно здійснити значні за масштабами і глибиною перетворення в усьому світі. Винятково важливим для освіти є перехід науки від вирішення проблем виживання людства, до формування стратегії його сталого розвитку. Дослідження цього аспекту філософії глобальної освіти є найбільш актуальним напрямом для подальших наукових пошуків.

Таким чином, глобалізація освіти неможлива без вивчення проблеми впровадження в освіту й освітній процес сучасних форм і методів навчання на основі досягнень комп'ютерної техніки й комунікаційних технологій у зв'язку зі зростаючою глобалізацією всіх сфер життя суспільства, зокрема філософії, економіки, педагогічної науки й практики. Філософія глобальної освіти спонукає суспільство переосмислити свій менталітет. Система освіти і виховання, формування правової і моральної свідомості органічно взаємозв'язана з принципом сталого розвитку суспільства та природи. Філософія глобальної освіти повинна сприяти вибору стратегій освітніх систем, адекватних позитивним тенденціям суспільного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сбруєва А.А. Глобалізація освіти / А.А. Сбруєва // Енциклопедія освіти / [голов. ред В. Г. Кремень]. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — С. 136—137.
2. Кавалеров А.І., Освіта у філософському дискурсі / Анатолій Іванович Кавалеров, Володимир Анатолійович Кавалеров // Збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції «Освіта та економіка: у пошуках діалогу» 5-7 квітня 2012 р. — Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського, Одеський національний економічний університет: У 2 т. — Т.2. — Одеса: 2012 р. — 152 с.
3. Урсул А.Д. Концепция опережающего образования и устойчивое развитие /А.Д.Урсул // Наука и образование в интересах устойчивого развития. — М., 2006. — С.180-185.
4. Євтух М.Б. Педагогічна освіта / М.Б. Євтух // Енциклопедія освіти / В. Г. Кремень (голов. ред.). — К. : Юрінком Інтер, 2008. — С. 646—647.
5. Канаєв Н.М. Глобализация и высшее образование. Взгляд из ЮНЕСКО / Н.М. Канаєв // Философия образования. — 2005. — № 1 (12). — С. 26—31
6. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні — інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. — К. : Грамота, 2005. — 200 с.
7. Кларин М.В. Инновационные модели учебного процесса в современной зарубежной педагогике : авторефер. дис.....доктора пед. наук :13.00.01 / Кларин Михаил Владимирович. — М., 1995. — 47 с.
8. Мещанінов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : теорія і методика професійної освіти : дис.доктора пед. наук : 13.00.04 / Олександр Павлович Мещанінов. — К., 2005. — 494 с.

© Цибра М.Ф.

Цибра М.Ф. – професор кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету.

УДК : 159. 922 + 172.13

ПАРАДОКСИ СВІДОМОСТІ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

У статті підкреслюється, що змінилась соціальна система, але в темних глибинах свідомості та підсвідомості зберігаються стереотипи поведінки, що заважають розбудові громадянського суспільства.

Ключові слова: свідомість, суспільна інерція, громадянське суспільство, стереотип, трансформація.

ПАРАДОКСЫ СОЗНАНИЯ И ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В УКРАИНЕ

В статье подчеркивается, что изменилась социальная система, но в темных глубинах сознания и подсознания сохраняются стереотипы поведения, которые мешают строительству гражданского общества.

Ключевые слова: сознание, общественная инерция, гражданское общество, стереотип, трансформация.

PARADOXES OF CONSCIOUSNESS AND OF CIVIL SOCIETY IN CONDITIONS OF UKRAINIAN TRANSFORMATIONAL PROCESSES

The article considers that the social system has changed, but in the dark depths of consciousness and the unconscious the patterns of behavior persist which hinder the construction of civil society.

Keywords: consciousness, social inertia, civil society, a stereotype, transformation.

Впродовж останніх двадцяти років в Україні (як і на всьому „постсоціалістичному” просторі Східної Європи та СНД) відбувається глибока соціальна трансформація: утворюються нові політичні і економічні еліти середні та маргінальні верстви, що відзначаються різною мірою солідарності, зближення та відчуження між собою, формуються інституції громадянського суспільства.

Політична та економічна ситуація в країні вимагає від кожного відповіді на запитання „Хто я ... „Хто ми „ : праві чи ліві, прибічники незалежності державності України чи реставрації соціалістичної імперії, стратегії ринкових реформ чи централізованого управління внаслідок кого загострюється проблема особистісної й соціальної свідомості, як чинників формування громадянськості.

Громадян кість може бути й гаслом і пугалом через логічну подвійність. Усвідомлювати суспільство неможливо без розуміння його внутрішньої неадекватності – індивідуальні і колективні стратегії завжди будуть в стані суперечок.

Безумовно, не сподіватись, що централізоване державне управління згине. Повний „демонтаж” держави – ідея абсурдистська тому що внутрішні зовнішні економічні, політичні, тощо зв’язки укладаються постійно. Але значну частину своєї влади, функцій, повноважень, прерогатив – держава повинна віддати громадянському суспільству, його інститутам.

Насамперед в цьому повинні бути зацікавленими трудові колективи, різні нові спілки, що постійно утворюються в вирі будівництва нового устрою, нових взаємовідносин особистості і держави. Суспільство здатне перебрати на себе значну частину тих повноважень, які несла держава. Отже зміст громадянського суспільства вміщую всю сукупність неполітичних відносин; духовно – моральних, релігійних, національних, тощо громадянське суспільство це воля і дія свобод них індивідів, добровільних організацій, громадян, що огорожені від прямого втручання і регламентації діяльності з боку держави. Інверсія функцій громадянського суспільства і держави має бути постійною і, головне – вільною, без перепон і нагляду. Так чи інакше, але поступово державне втручання у суспільне життя, економічну і соціокультурну сферу буде обмежуватись. Матеріальну функцію, яку об’єктивно несла держава, поступово буде зведено до мінімуму. Цінності змінюються і змінюють необхідності – державне втручання стає не вигідним, стагнаційним, регресивним, а від того